

DÜNYA'da ve TÜRKİYE'de İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİ Sorunu ve Çözümler..

Dr. Ahmet SALTİK

AÜTF Halk Sağlığı AbD

www.ahmetsaltik.net, profsaltik@gmail.com

2014-15 Ders Yılı, Ankara

EMEĞİN YÜCE DEĞERİDİR VE EMEĞE SAYGI, İNSAN OLMANIN BAŞ KOŞULUDUR.

1 Soma'da yitirdiğimiz madencilere-1

- 13.5.2014 günü **Soma**'da özel sektörün işlettiği yeraltı kömür madeninde çıkan yangında, resmi olarak 301 (!) emekçiyi yitirdik; gene **İŞ CİNAYETİNE KURBAN VERDİK!** Yazıklar olsun!
- Bu dersi 12.5.14 günü AÜTF D6 öğrencileri ile 4 saat işleştik. Bir de film izlemiş üzerinde iş kazalarının nedenleri-ni tartışmıştık. 22 posterle de iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini irdelemiştik.. TBMM'de Soma önergesi reddedilmişti!
- Biz bu işi yıllardır yapıyoruz ama özlenen sonuç hala yok.
- Kozlu'da 1992'de 263 emekçiyi kurban verdik, yetmedi..
- **Çalışma ve Enerji Bakanları derhal istifa etmelidir!**

1 Soma'da yitirdiğimiz madencilere-2

- **Başbakan Erdoğan**, 30 emekçiyi yutan Karadon grizu faciasında «*Bu mesleğin kaderinde ölüm var..*» demişti. Oysa TEPAV raporları işletmede üretim plan ve projesinin olmadığını, havalandırmanın yetersiz olduğunu... kanıtladı.
- Dönemin Çalışma Bakanı Prof. Ö. Dinçer hiç sıkılmadan «**Güzel öldüler**» (!!?) diyerek hepimizi utanca boğdu.
- Bu iş cinayetlerinin asıl sorumlusu, akıl ve bilim dışı çağ dışı siyasal anlayıştır. 12 yıldır iktidarda olan bu gerici ve emek düşmanı anlayış, gerekli denetimleri yapmayı sermayenin isteklerine boyun eğmektedir. Asıl katil olan bu siyasettir. **AKP hükümeti istifa etmeli, TBMM olaya el koymalıdır..**

1 ABD'nin eski Maden Güvenliği Şefi Davitt McAteer, Hürriyet yazarlarından Tolga Tanış'a yaptığı açıklamada Soma'daki maden faciasını yorumladı ve yapılan **4 büyük hataya** dikkat çekti. McAteer, bunların; (DHA, 22.5.14)

- 1. tutuşma kaynağının denetim altına alınmaması,**
- 2. metanın madenden boşaltılmaması,**
- 3. kömür tozunun temizlenmemesi ve**
- 4. işçi sayısının yüksek tutulması olduğunu** belirtti.

McAteer, 1968'de yapılan kapsamlı bir düzenlemeyle o döneme dek ABD'de de yaşanan maden kazalarında büyük bir düşüş sağladıklarını anlattı. "Türkiye'deki olayda ise benim gördüğüm en büyük hata, tutuşma kaynağı baskılanmamış.." diyen McAteer, metanın madenden çıkarılmadığını (drenaj), kömür tozunun temizlenmediğini ve bunların tutuşmanın patlamaya dönüşmesinde etkili riskler olduğunu kaydetti.

1 AMAÇLAR..

Sunu sonunda öğren(i)cilerimiz; “İş Sağlığı ve Güvenliği” (İSAGÜ, İSİG) sorun alanında ülkemizin son durumu hk. temel bilgiler edinecekler ve bu bilgiler aracılığıyla **duyarlık** geliştireceklerdir. Bu derste edinilecek bilgiler, Staj boyunca sürdürülecek etkinliklerde kullanılacaktır..

1 Tanım ve Amaçlar

Önemle vurgulanması gereken şudur :

Bir hizmet sözleşmesi (*İş Akdi*) ile işverene -altişverene (*taşeron*) bağlı olarak çalışan işçinin, genelde işverenin / altişverenin uymadığı sağlık ve güvenlik kuralları nedeniyle uğradığı zarar, yakalandığı **meslek hastalığı** ve uğradığı **iş kazası**dır.

1 Tanım ve Amaçlar

DSÖ'nün konu ile ilgili değerlendirmesi :

“İşle ilgili hastalıklar, yalnızca bilinen ve kabul edilen meslek hastalıkları değil; oluşumunda ve gelişmesinde çalışma ortamı - biçiminin, öbür nedenler arasında önemli bir etmen olduğu hastalıklardır.”

1 OSMANLI Dönemi :

Sanayileşmede ciddi gecikme ve çöküş..

1 İşyerinde risk etmenleri : Genel bakış

1 Risk değerlendirmesi-1

- AB sürecinin türevlerinden olarak, 10 Haziran 2003'te yürürlüğe giren 4857 sayılı **İş Yasası** ve yönetmelikleri ve **İSG Yasası** (30.6.2012) önemlidir. (Md. 4/c)
- *Bu yönetmeliklerin çoğu AB Çerçeve Direktif'ine uyumlanarak yayınlanmıştır.*
- Buna göre yeni **İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği** yaklaşımının temeli **Risk Değerlendirmesi**dir. (www.ttb.org.tr/RD/, 23.6.10)

1 Risk değerlendirmesi-2

- *Geleneksel işleyişte gerçekleşen ciddi iş kazalarından ve meslek hastalıklarından sonra risk algılama düzeyi belirgin olarak yükselir.*
- Bu noktada önemli **işçi sağlığı ve iş güvenliği** kararları alınır.
- Ancak zaman geçtikçe, yaşanan olay unutuldukça, eski düzene dönülmesi oldukça sık yaşanır. (www.ttb.org.tr/RD/, 23.6.10)

1 Risk değerlendirmesi-3

- **Risk değerlendirmesi** ile sağlanmak istenen, henüz bir sorunun yaşanmadığı ya da görülmediği durumda, tehlikelerin olası sonuçlarına ilişkin **öngörüde bulunma** çabasıdır.

- **Risk değerlendirmesi çalışması, kurum içinden bu anlayışa sahip ve konunun kuramsal birikimini sağlamış çalışanlarca yapılabilir, yapılmalıdır.**
- Bu konuda temel görev **işyeri hekimleri** ile iş güvenliği mühendislerine düşmektedir. (<http://www.ttb.org.tr/RD/> 23.6.10)
- 1 Yeraltı maden işletmeciliği çok riskli !..
- 1 Bilindiği gibi madencilik sektörü, özellikle de **yeraltı madenciliği**, doğası gereği içerdiği riskler nedeniyle dünyanın her yerinde planlama, yatırım ve üretim aşamasından pazarlama aşamasına dek çok özel önlemlerle; donanım, bilgi, deneyim, uzmanlık ve sürekli izlem-denetim gerektiren, **Dünyanın en ağir iş kollarından biridir.** www.maden.org.tr/, erişim : 26.09.09
- 1 **“Maden kazaları yazğı değil!”**

TEPAV (Türkiye Ekonomik ve Politik Araştırmalar Vakfı, TOBB);

- * - Maden sektöründeki ölümlerin yazğı olmadığını;
- **Üretim yönetiminin gereklerinin tam olarak yerine getirilmemesi,**
- 1 - **Üretim plan ve projesinin bulunmaması ve**
- 1 - **Havalandırmadaki eksiklik ve aksaklıkların ölümlere yol açtığını bildirdi.** ([AA](#), 4 Temmuz 2010)
- 1 **“Madenlerde Yaşanan iş Kazaları ve Sonuçları zerine Bir Değerlendirme”**

Kömür sektöründe, 1991-2008 döneminde **iş kazaları ve meslek hastalığı** nedeniyle toplam 2554 işçi yaşamını yitirken, **sürekli işgremez** hale gelenlerin sayısı 13087'ye ulaştı. **iş kazalarının nedenleri** arasında, **retim yönetiminin gereklerinin tam olarak yerine getirilmemesi, üretim plan ve projesinin bulunmaması ve havalandırmadaki eksiklik ve aksaklıkların** ilk sıralarda yer aldığına dikkat çekildi. ([AA](#), 4 Temmuz 2010)

- 1 **Özel sektörde durum daha kötü!**
- TEPAV'ın değerlendirmesine göre, kazalardaki ölüm sayıları, **taş kömürü ve linyit ocaklarında** anlamlı biçimde farklılaşıyor. “Milyon ton kömür üretimine başına düşen ölüm sayısı”nın, 2007'de taş kömürü ocaklarında linyit ocaklarından 30 kat yüksek!
- 1 “Kazalar” (?!?) sonucu oluşan **lm sayılarında TTK** ve özel işletilen maden ocakları ayırımında bakıldığında, milyon ton kömür üretimine başına düşen ölüm sayısı **zel işletmelerde ne yazık ki daha çok!** ([AA](#), 4.7.10)
- 1 **TR'de in'deki ölümlerin 5 katı!**
- 1 Dünyanın ilk 2 büyük kömür üreticisi olan **in ve ABD**'de oluşan maden kazaları incelendiğinde, taş kömürü için milyon ton üretim başına **lm** oranlarının **Türkiye'den düşük** olduğu ortaya çıktı.
- 1 2008'de **in**'de milyon ton başına ölüm sayısı 1,27 iken, aynı oranın Türkiye'de 5 kat daha çok olması oldukça **kayğı verici** olarak değerlendirildi. Tarihsel olarak bakıldığında hem ABD hem de in'de geçmişte ölüm oranlarının yüksek olduğu, alınan önlemlerle bu sayıların düşürüldüğü belirlendi. ([AA](#), 4 Temmuz 2010)

1 Türkiye’de durum : Cumhuriyet dönemi yasaları

- ❖ “151 sayılı, 10.9.1921 tarihli, Amele Kanunu”
(Dikkat; Sakarya savaşı sırasında! 23.8.1921 - 13.9.1921)
- ❖ Yurttaşlar Yasası (Medeni Yasa), 1926 Borçlar Yasası, 1926
- ❖ Belediyeler Yasası, 3 Nisan 1930
- ❖ Umumi Hıfzıssıhha Yasası, 6 Mayıs 1930
- ❖ İş Yasası, 1936 – 1971 – 2003
- ❖ SSK Yasası, 1945 (İşçi Sig.) – 1965 – 2000
- ❖ 4857 sayılı İş Yasası (10.06.2003)
(Dip nota bkz. Lütfen..)
- ❖ Borçlar yasası md. 332 : İşverenin işçiyi koruma borcu
- ❖ İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası, 6361, RG 28339, 30.6.12
- ❖ Anayasa (md. 49, 50, 56, 60 vd.)

1 AMELE BİRLİĞİ YASASI

23 Nisan 1920’de olağanüstü koşullarda açılan Büyük Millet Meclisi (1. Meclis), ülke işgal altında iken bir yandan Ulusal Kurtuluş Savaşı’nı Başkanı **Mustafa Kemal Paşa** önderliğinde yönetirken, bir yandan da önemli bir yasama etkinliği sergilemiştir. 10 Eylül 1921’de çıkarılan **AMELE BİRLİĞİ Yasası**, çok çarpıcı insancıl bir örnektir. Osmanlı döneminde, kadük kalan Dilaverpaşa Nizamnamesi (1865) dışında yeraltı maden emekçileri için hiçbir yasal düzenleme yapılmamıştır!?

1 AMELE BİRLİĞİ YASASI

EREĞLİ HAVZAI FAHMIYESİ MADEN AMELESİNİN HUKUKUNA MÜTEALLİK KANUN

Madde 6- Bilumum madenciler hasta ve kazazede olan ameleyi meccanen (ücretsiz) tedavi ettirmeğe ve bunu teminen maden civarında hastane, eczane ve diplomalı hekim bulundurmağa mecburdurlar. Bunların tayini, yer ve sayısı ile madenciler arasında giderlerin üstlenilmesi ve harcanmasına ilişkin ayrıca bir tüzük çıkarılacaktır.

1 AMELE BİRLİĞİ YASASI

- 1 Sakarya Savaşı’nın sürdüğü günlerde, 10.9.1921’de çıkarılan **151 sayılı yasa** ile TBMM, Zonguldak-Ereğli Bölgesinde kömür çıkartan emekçilerin iş güvenliğini sağlamayı amaçlamıştı. BMM’ce kabul edilen 151 sayılı “**Ereğli Havza-i Fahmiesi Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanun**” düzenleme ve uygulamaları, **M. Kemal Paşa** döneminin konuya duyarlı yaklaşımının belirgin örneğiydi. Bugün de yürürlükte olan 151 sayılı yasa, Zonguldak ve Ereğli bölgesinde çalışan maden işçilerinin çalışma koşullarını, haklarını düzenlemek ve sosyal güvenlikleri için bir örgüt kurmayı öngörmüştü. (Prof. Dr. Suna Kili, **Atatürk Devrimi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayını, syf. 138)

1 AMELE BİRLİĞİ YASASI

Yasa, ilk kez primli sosyal sigorta sistemi gereği, işçiden ve işverenden % 1'den az olmamak üzere sosyal sigorta primi kesilmesini öngördü. Yasanın BMM'ndeki görüşmeleri sırasında özellikle **işçileri koruyucu hükümler** ile sosyal sigorta haklarının bütün işçileri kapsamaya öngörülmüş ama kömür işçisinin özelliği bulunduğu ve yasanın bu özelliklere göre hazırlandığı, tüm işçilere uygulanamayacağı, öbür işçiler için ayrı bir yasa çıkarılacağı hükümet yetkililerince ifade edilmiştir. (Prof. Dr. Suna Kili, **Atatürk Devrimi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayını, syf. 138**)

»Amele Birliği Biriktirme ve Yardımlaşma Sandığı« halen etkindir.

1 4857 SAYILI İŞ YASASI..

Sosyal bir hukuk devletinde iş yasaları çalışanların hakkını korumak ve geliştirmek amacını temel ilke alırken, 4857 sayılı **İş Yasası** (2003) tümüyle işverenlerin çıkarları doğrultusunda biçimlendirilmiştir. Esnek ve kural dışı çalışmayı, işçiyi başka işverenlere kiralamayı, altişverenleşmeyi (taşeronlaşmayı) yasal duruma getiren; kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan bu yasa yerine, konunun tüm yanlarının katılımı ile demokratik ve **emeği kollayan** yeni bir İş Yasası çıkarılmalıdır. **ILO'nun 158 Sayılı Sözleşmesi'** nin (Konvansiyonu'nun) öngördüğü iş güvencesi kesinlikle sağlanmamıştır. Yasa, 10 Haziran 2014'te 11. yılını bitirmiştir ; başarısızdır.. İş kazaları ve meslek hastalıkları hâlâ yüzümüzü kızartmaktadır.

1 Sendikal örgütlenme eritiliyor!

1 **24 Ocak 1980 Kararları, 12 Eylül 1980 Darbesi ve İSG**

1980'de Türkiye nüfusu 44.4 milyon, toplam istihdam 16.5 m ve sendikalı işçi sayısı 2.2 m idi. Ocak 2014'te Türkiye nüfusu 76,7 milyon, toplam istihdam 24.4 milyon ve sendikalı işçi sayısı 1 milyona indirilmiştir! 1980 - 2014 arasında nüfus % 70+ büyürken, istihdam % 50 büyümüş, sendikalı işçi sayısı dramatik olarak düşürülmüştür! Bugün öyle bir noktadayız ki; toplu-ış sözleşmesi yarasındaki kurallar uygulanırsa, Türkiye ölçeğinde toplu-ış sözleşmesine oturabilecek sendika sayısı salt 11'dir. Kimi iş kollarında toplu iş sözleşmesi olanağı kalmamıştır.

1 İşçi sağlığı-güvenliğinin ana tehdidi : İŞ-SİZ-LİK !

1 **Krizin bedeli 30 milyon işsiz !**

IMF ve ILO'ya göre Dünyada **210 milyon işsiz** var! Durgunluğun özellikle gelişmiş ekonomilere zarar verdiği ve bu ülkelerde işsiz sayısı toparlanma sürecine girmedir. Raporlara göre **küresel kriz** nedeniyle 2007'den bu yana **işsiz ordusu**na 30 milyon kişi daha katıldı. Dünyada işgücü yılda %1.6 oranında büyüyor ve bu işgücüne katılımı istihdam edebilmek (iş bulmak) için **45 milyon yeni iş** yaratılması gerekiyor. Türkiye'de ise her yıl 1+ milyon «**net**» nüfus artışına iş-aş bulmak gerekli! www.imf.org/external/np/sec/pr/2010/pr10324.htm, 2.9.10

1 **ILO 2010 Raporu**

1 Raporda "**Gençler kendilerini sistemin kurbanı olarak görüyorlar** ve bu durumun sorumlusu olarak gördükleri her şeye öfke besliyorlar.

1 **Küreselleşme, kapitalist sistem, politikacılar, anababalar..** gençlerin öfke duydukları kesimlerin başında...

- 1 «Tüm bunların sonucunda gençler, kendilerine yanlış bir gelecek vaat eden **dinci veya köktenci** hareketlere duyarlı duruma geliyorlar..» deniyor.

ILO 2010 Raporu

Mayıs 2011’de siyanürlü atık havuzunda bir set çöktü. Kazadan birkaç ay sonra çevredeki köylerde zehirlenme olguları yaşandı, Çevre ve Orman Bakanlığı adeta madenci şirkete kefil olarak iddiaları yalanladı. Ancak, madende çalışan 65 işçinin kanlarında yüksek düzeyde **Arsenik ve ağır metal** bulunduğu için Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesi’nde sağaltıma alınması, “**mızrağın çuvala sığmadığını**” gösterdi. Konuya ilişkin açıklama yapan **Ankara Tabip Odası**, madenin yarattığı ağır metal tehlikesinin madende çalışan tüm **işçileri ve yöre halkını** tehdit ettiğini bildirdi. Tüm uyarılara karşın, maden çalışmasını sürdürüyor. Yalnızca çevreyi değil, insan sağlığını da tehdit eden **Eti Gümüş A.Ş.** işçilere düşmanca bir tutum alıyor. İşçiler istifa etmek zorunda kalıyor. **Sendika olsaydı bu facia yaşanmazdı.. (İşveren, sendikaya üye olanı atıyor!?)**

1 İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tanımı

İşçi Sağlığı, “İşçilerin sağlığının korunması (prevention), geliştirilmesi (promotion), olanaklı olan en üst düzeye çıkarılarak sürdürülmesi hizmetleridir...”. Yalnızca mesleki zararları önlemek değil, çalışanların daha yüksek sağlık kapasitesine ulaşmalarını ve insan – iş uyumunu sağlamaktır. Emekçilerin bedensel ve ruhsal bakımdan sağlıklı olma durumlarının sağlanması, temel konudur.

İş Güvenliği, işçinin yaşam ve beden bütünlüğüne yönelik tehlikelerin ortadan kaldırılması için gerekli teknik kuralları ele alır. İşin yapılmasından doğan tehlikelerin azaltılması ve ortadan kaldırılması için gerekli yöntemleri araştırır.

İşçi Sağlığı, “İşçilerin sağlığının korunması (prevention), geliştirilmesi (promotion), olanaklı olan en üst düzeye çıkarılarak sürdürülmesi hizmetleridir...”. Yalnızca mesleki zararları önlemek değil, işçilerin daha yüksek sağlık kapasitesine ulaşmalarını ve insan - iş uyumunu sağlamaktır. Emekçilerin bedensel ve ruhsal (+ sosyal!) bakımdan sağlıklı – esen olma haklarının sağlanması, temel konudur.

İş güvenliği alanı, sağlıkla ilgili hizmetlerin yanıbaşında, onları bütünleyen *teknik hizmetleri* kapsar. Daha çok mühendislik uygulamalarına dayanır. Örn. işyeri ortamının havalandırılması, maden ocaklarında galerilerin çökmemesi için kurulacak destek sistemleri (*domuz damları*), grizu denetimi için ortamda *metanometre* ile metan gazı düzeyi izleme.. (%1,5’i geçmeyecek!) gibi.

- **Ölümlü İş Kazalarında Dünya 3.süyüz!**

Türkiye, ölümlü iş kazalarında Hindistan ve Rusya’nın ardından Dünya 3. sü!

ILO’nun Türkiye verileri şöyle :

2008 : 72963 iş kazası, 539 meslek hastalığı..

2013’te ~70 bin iş kazası ve 1235 ölüm, 427 MH.*

ÇSGB’na göre iş kazası+MH maliyeti ~5 milyar TL?

ILO’ya göre ise ulusal gelirin %4-6,5’i arasında! (TSK %2.3, ilaç %2.1, toplam sağlık gideri ~%7..)

2013’te işçilerin %2,3’ü yıl içinde iş kazası geçirdi. *Bu oran İngiltere’de %1’in altında...*

1 İSG’nin Önemi..

- Klasik tıp eğitiminde az yer verilmektedir.
- Hekimler Meslek Hastalığı - İş Kazası karşısında hukuksal işlemleri yeterince bilmemektedir. MH'na sıklıkla da tanı koyamamaktadır.
- "Meslek Hastalıkları Uzmanlığı" temel bir tıp uzmanlık dalı olarak tanımlanmamıştır.
- İSG alanı mühendisler için de doğrudan uzmanlık değildir, A-B-C sertifikalarıyla yetinilmektedir.
- Birkaç üniversitede 2-4 yıllık "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Teknikeri-Uzmanı" eğitimi başlamıştır. YÖK, İş Güvenliği Mühendisliği eğitimini gecikmeden başlatmalıdır.

1 Metan = GRİZU patlaması

1 **Metan** zehirli olmamakla birlikte, maden havzasında oksijen oranını % 12'nin altına düşürecek ölçüde yoğunsa, **boğucu** özellik gösterir.

1 Grizu patlaması, madende % 4-15 metan bulunduğu durumlarda gerçekleşebilir. **Metan patlaması**, yeterli oksijen ve patlayıcı gazın bir araya gelerek tutuşturucu kaynakla değinimi sonucu oluşur. Tutuşturma kaynağı açık ateş, çok ısınan yüzeyler, sürtünme ve elektrik kıvılcımları olabilir.

1 *Metanometre alarm verdiğiğinde, yeraltı maden ocağı adeta «Pompei olmalı» dır !..*

1 **54 yılda 2687 ölüm ve 326 bini aşkın yaralı..**

TTK (Türkiye Taşkömürü Kurumu) Genel Müdürlüğü verilerine göre, **kömür ocaklarında** 1955-2009 arasında iş kazalarında **2 bin 687 işçi öldü, 326 bin 321 işçi yaralandı.**

1 İş Yasası'nda Durum (2003 tarih ve 4857 sayılı)

İşverenlerin ve işçilerin yükümlülükleri md. 77 :

İşverenler işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri **noksansız bulundurmak**, işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan **her türlü önleme uymak** la yükümlüdür.

İSG Yasası md. 4 de benzer içeriklidir :

Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yükümlülükleri, işverenin sorumluluklarını etkilemez.

Mevzuat içerik olarak mükemmel ama; **eğitim - denetim - yaptırım** eksikliği nedeniyle etkin uygulanamıyor. Bu 3'lünün uyumu zorunlu.

1 **4857 Sayılı son İş Yasasında Durum, İşverenlerin ve işçilerin yükümlülükleri md.77:**

İşverenler işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlemek, işçileri karşı karşıya buldukları mesleki riskler, alınması gerekli önlemler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli **İşçi sağlığı – İş güvenliği (İSG) eğitimi vermek zorundadır. İş Sağlığı Güvenliği**

Yasası, TV'lerin her ay en az 60 dk. İSG eğitimini zorunlu kılıyor.

1 İş Kazaları (Tanım ve Genel Bilgiler) (1)

5510 sayılı SS-GSS Yasası'nın 13. maddesinde tanım şöyle :

- 1 a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- 1 b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- 1 c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- 1 d) ... emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

1 İş Kazaları

(Tanım ve Genel Bilgiler)(2)

- 1 e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.

- 1 İş kazası, ... işveren tarafından, o yer yetkili kolluk güçlerine **derhal** ve Kuruma da en geç kazadan sonraki **üç işgünü içinde**,

- 1 **İş kazası ve meslek hastalığı bildirgesi** ile doğrudan ya da taahhütlü posta ile Kuruma bildirilmesi zorunludur.

1 İş Kazasının Bildirimi ve Bildirim Süreleri

- 1 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nın 4/a bendine göre hizmet sözleşmesi ile 1 veya 1'den çok işverence çalıştırılan (işçilerin) sigortalıların iş kazası geçirmeleri durumunda işverenlerince kazanın olduğu yerdeki yetkili **kolluğa derhal**, işyerinin kayıtlı olduğu Sosyal Güvenlik Kurumu' nun (SSK) müdürlüğüne en geç **kazadan sonraki 3 (üç) iş günü içinde**, **Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği**'nin ekindeki **İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu** ile **internet** ortamında Kuruma (SGK) bildirmek veya doğrudan ya da iadeli taahhütlü posta yoluyla göndermek zorundadır. (5510/13 ve SSİY 36. md.)

1 İş Kazaları ve Bildirim Yükümü

Dünyada yılda 270 milyon iş kazası, bu nedenle de 2,2 milyon ölüm olmaktadır.

Bildirim : İşveren, 5510 sayılı SS-GSS yasınının 13. md. sine göre *kolluğa (polis-jandarma) hemen*, Kuruma (SGK) ise **3 (üç) işgünü içinde** ilgili formla bildirmek zorundadır. Uygulamada, 2 gün ve daha kısa süreli işgöremezlik doğuran iş kazaları "*ramak kala*" olarak nitelendirilmekte ve bildirilmemektedir.

1 İş Güvenliğinde 80. Sıradayız!

Alınan tüm önlemlere karşın 2000-2009 arası 10 yılda **784 000 iş kazası yaşandı, 10 bin+ işçi öldü!** Türkiye, ILO **Dünya İş Güvenliği İndeksi**'nde Dünyada 80. sırada. **Salt 2009'da 64 bin+ iş kazasında 1171 işçi yaşamını yitirdi!** (Ankara Sanayicileri ve İşadamları Derneği (ANKİSAD, www.ankisad.org, 8.9.11)

1 İSG Yasasında Meslek hastalığı-1

-**Meslek hastalığı** : Mesleksel risklere sunukluk (maruziyet) sonucu ortaya çıkan hastalığı, (md. 3)

-Çalışanın ölümü veya engellilikle (*maluliyetiyle*) sonuçlanacak biçimde beden bütünlüğünün bozulmasına neden olan ***iş kazası veya meslek hastalığı*** olduğunda ihmali belirlenen ***işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının yetki belgesi askıya alınır.*** (md. 8)

- ***işveren***; bütün iş kazalarının ve ***meslek hastalıklarının*** kaydını tutar, gerekli incelemeleri yaparak bunlar ile ilgili raporları düzenler. (md. 14)

1 **İSG Yasasında Meslek hastalığı-2**

-Sağlık hizmeti sunucuları veya ***işyeri hekimi*** tarafından kendisine bildirilen ***meslek hastalıklarını***, öğrendiği tarihten başlayarak üç iş günü içinde.

(3) ***işyeri hekimi*** veya sağlık hizmeti sunucuları; meslek hastalığı ön tanısı koydukları olguları, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk eder.

1 **İSG Yasasında Meslek hastalığı-3**

(4) Sağlık hizmeti sunucuları, kendilerine ulaşan iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise ***meslek hastalığı*** tanısı koydukları olguları en geç on gün içinde SGK'na bildirir. (md. 14)

-İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının nedenleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ek eğitim verilir (md. 17).

1 **Meslek Hastalığının Bildirimi ve Süreler**

1 5510 sayılı SS-GSS (***Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası***'nın 4/a bendine göre hizmet sözleşmesi ile 1 veya 1'den çok işverence çalıştırılan (işçilerin) sigortalıların ***meslek hastalığı*** durumunda işverenlerince, işyerinin kayıtlı olduğu Sosyal Güvenlik Kurumu müdürlüğüne ***en geç 3 (üç) iş günü içinde, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği***'nin ekindeki ***İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu*** ile ***internet*** ortamında Kuruma (SGK) bildirmek veya doğrudan ya da iadeli taahhütlü posta yoluyla göndermek zorundadır. (5510/13 ve SSİY 36. md.)

1 **Meslek Hastalıklarında Sevk**

Yasal olarak MH «***tıbbi***» tanısı koymaya yetkili olanlar, ***3 Meslek Hastalıkları Hastanesi (Ankara, İstanbul ve Zonguldak)***, ***tüm kamu üniversite hastaneleri ve Sağlık Bakanlığı'nın 68 Eğitim Hastanesidir*** (5510 sayılı yasa md. 14/a).

MH kuşkulanan işçi, yukarıda belirtilen en yakın uygun hastaneye yollanır veya kendisi başvurur.

1 **657 sayılı yasada Devlet memurunun iş kazası ve meslek hastalığı**

Hastalık izni: Madde 105 – (Değişik: 29/11/1984 - KHK 243/18 md.) .... Görevlerinden dolayı saldırıya uğrayan memurlar ile görevleri sırasında ve görevlerinden dolayı bir kazaya uğrayan veya bir meslek hastalığına tutulan memurlar, iyileşinceye dek izinli sayılırlar.

Madde 188 – A) Devlet memurlarının .... ve ***mesleki hastalık***, ... durumlarında, gerekli sosyal sigorta yardımları sağlanır.

1 Bu sigorta yardımları özel kanunlarla düzenlenir.

- 1 Bu sigortalardan tanınan hak ve sağlanan yardımlar, genel sosyal sigorta rejimleri ile kabul edilen hak ve yardımlardan az olamaz.

1 **Silikozis sorunu..**

SSK kayıtlarına göre 1. sırada meslek hastalığı. Kum (SiO₂) tozlarının solunumuyla alınması sonucu oluşan Pnömonyoz türüdür. *Taş ocakları, yapı işleri ve cam sanayi çalışanlarında görülme riski fazladır. Temmuz 2014'e dek 53 işçi Silikozis'ten öldü!*

DUL BIRAKAN HASTALIĞI!

1 **Silikozis öldürmeye devam ediyor!**

Bingöl Karlıova Taşlıçay Köyü'nde, İstanbul'da kot taşlamasında çalışırken hastalanan 160 emekçiden son olarak 50 yaşındaki Sait Gündoğdu yaşamını yitirdi (9.10.2013).

SGK İş kazaları ve meslek hastalıkları yıllık istatistiklerini bir yıl sonra yayımlama geleneğini sürdürdü ve 2011 sonunda 2010 yılı verilerini yayımladı.

- 1 Buna göre, 2010'da kayda giren 69 227 **iş kazası** sonucu 1 700, saptanan 697 meslek hastalığı sonucu 10 olmak üzere 1 710 işçi yaşamını yitirdi.

- 1 SGK İş kazaları ve meslek hastalıkları yıllık istatistiklerini bir yıl sonra yayımlama geleneğini sürdürdü ve 2011 sonunda 2010 yılı verilerini yayımladı.

- 1 Buna göre, 2010'da kayda giren 62.903 **iş kazası** sonucu 1.444, saptanan 533 meslek hastalığı sonucu 10 olmak üzere 1.454 işçi yaşamını yitirdi.

İş kazaları sonucu 1.976, meslek hastalıkları sonucu 109 kişi olmak üzere 2.085 kişi **sürekli iş göremez** hale geldi.

- 1 2009'da 64.316 iş kazası görülmüş ve 1.171 işçi yaşamını yitirmiş, 1.668 işçi **sürekli iş göremez duruma** gelmişti. Saptanan 429 meslek hastalığı sonucunda 217 emekçi sürekli iş göremez duruma düşmüştü.

2011'de 69 227 İK'nda 1 700 emekçi yaşamını yitirdi, 1.668 emekçi **sürekli iş göremez duruma** geldi. Saptanan 697 MH sonucunda 217 emekçi sürekli iş göremez duruma düştü.

- 1 SGK verilerine göre, 2011'de İK + MH nedeniyle yaşamını yitirenlerin geride kalan hak sahibi 6 bin 182 kişiye gelir bağlandı.

2010 ile karşılaştırıldığında, 2011'de kayda giren iş kazalarında %10, meslek hastalığında % 31 artış yaşandı.

Veriler gösteriyor ki; 2009 ve 2010'da sigortalı çalışan sayısındaki değişimi dikkate alınmadan, sayısal olarak iş kazası %2.2 oranında azalmış, iş kazası sonucu ölüm %24 oranında artmıştır. Saptanan meslek hastalığı sayısı %24, meslek hastalıkları ölümleri «**sonsuz!**» artmıştır (2009'da meslek hastalığı ölümü yoktu).

2009'da ***iş kazası sıklık hızı*** (milyon saatte iş kazası sayısı) 2.76, her 100 işçide iş kazası geçiren (***iş kazası ağırlık hızı***) 0.62 iken; 2010'da bu veriler sırasıyla 2,46 ve 0.55'tir. 2009'da 0,51 olan iş kazası ağırlık hızı, 2010'da 0,56'dır.

İş kazası ölümlerinde inşaat sektörü önde gelme geleneğini sürdürüyor. 1.434 iş kazası ölümünün 475'i (3 ölümden 1'i) inşaat sektöründe.

- 1 İş kazası sayısında kömür ve linyit madenciliği sektörü 1. liği bırakmıyor. 2009'da olduğu gibi 2010'da da kayda giren her 8 iş kazasından 1'i bu sektörde.

En çok iş kazası, 9 217 (%13,3) ile kömür ve linyit çıkartılması işinde yaşandı.

- 1 Bunu 7 268 (%10,5) kaza ile makine ve donanımı dışında fabrikasyon metal ürünleri üretimi,
- 1 5 272 (%7,6) kaza ile ana metal sanayisi izledi. Gözlenen iş kazalarının sayısı ile sektörde istihdam edilenlerin sayısının bir arada değerlendirildiği **standardize iş kazası oranına** göre de en sık kaza, kömür ve linyit çıkartılması faaliyetinde oluştu."
- 1 2010'da en çok iş kazası İstanbul'da; 62.903 iş kazasının 7.991'i (1/8'i!). Bu kazalarda 308 işçi yaşamını yitirdi. Kaza sayısında İstanbul'u İzmir izledi, 2010'da İzmir'de 7.942 (1/8'i!) iş kazası kayıtları ve bu kazalarda, 78 emekçi yaşamını yitirdi. İzmir'i izleyen Bursa'da gözlenen 7.580 (1/8'i!) iş kazasında 42 çalışan aramızdan ayrıldı. İş kazası sayısında İzmir'i 5.604 kaza ile Manisa izledi. Ankara'da kaydedilen iş kazası sayısı 2.715 olurken, 125 ölümlerle, **iş kazası sonucu ölüm** sayısında Ankara 2. sırada.
- 1 En çok iş kazası 9 303 ile İstanbul'da yaşanırken, bu ili 7 852 İzmir, 5 629 Manisa, 5 450 Bursa, 4 738 ile Kocaeli izledi.
- 1 2011'de 78 ilde ölümlü iş kazası meydana gelirken, Ardahan, Kars ve Kilis'te ölümlü iş kazası yaşanmadı. İş kazalarının %80'i, birden çok cismin sıkıştırılması, ezmesi, batması ve kesmesi, düşen cisimlerin çarpıp devirmesi, kişilerin düşmesi ve makineler nedeniyle gerçekleşti. (2011)
- 1 SGK'nın bütün yıllık verilerinde iş kazaları, işbaşı yapılan ilk saatte görülmekte idi. 2010 yılında ise, iş kazaları en çok, işbaşını izleyen 2. saate olaylanmakta. Bunu sırasıyla 3. ve 8. saatler izlemekte.
- 1 **Ne yapmalı ?**
  - * İşe giriş muayenelerini hakkıyla yapmalı.
  - * İşe başlamadan önce yeterli eğitimi vermeli.
  - * Başlangıçta deneyimli işçi gözetiminde çalıştırmalı.
- 1 2010'da bildirilen iş kazalarının 35.430'u, iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi çalıştırma zorunluluğu olmayan 50'nin altında işçili küçük işletmelerden..

Soru : Küçük ve orta işletmelerde ne yapmalı??

Avrupa Sosyal Şart'ı, tüm çalışanların sağlıklı ve güvenli çalışma koşullarını emrediyor! Md. 3)

Çözüm : Ortak İşyeri Sağlık Güvenlik Birimleri!

- 1 2010'da oluşan iş kazalarının, 5.832'si 15.00 - 16.00 arasında kaydedilirken; bunu sırasıyla, 5.552 kaza ile 11.00 - 12.00 saat dilimi kazaları, 5.431 kaza ile 10.00 - 11.00 saat dilimi kazaları izlemekte.

Soru : Rakamlar bize neyi söylüyor ??

- 1 2010'da kayda giren **iş kazaları** yüzünden 1.455.555 gün, **meslek hastalıkları** yüzünden 10.591 gün olmak üzere toplam 1.466.146 iş günü yitirildi. Ayrıca, işçiler iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle 49.878 günü hastanede geçirdi. **Ekonomik bedeli ??**

1 MESLEK HASTALIĞI NEDENLERİ ARASINDA NİTROZ GAZLARI 1.!

1 Bildirilen meslek hastalıklarının 107'si azot gazı kaynaklıyken, 99 işçide ***silikosiz*** saptandı.

1 2010'da belirlenen 533 meslek hastalığından 192'sine (%38) Ankara'da, 152'sine İzmir'de tanı konurken; İstanbul'da saptanan meslek hastalığı sayısı 27'de, Kocaeli'nde 23'te kaldı!

1 **DÜŞÜNELİM** : Gerçeği temsil etmeyen bu epidemiyolojik çarpıklık (*distorsiyon*) nasıl açıklanabilir, nasıl giderilebilir??

1 MESLEK HASTALIKLARI-2011

➤ **En çok meslek hastalığı Kütahya'da (278) saptandı : Eti Gümüş siyanür liçi faciası!**

1 *Kütahya'yı 159 hastalık ile Zonguldak, 154 ile Ankara ve 47 ile İstanbul izledi.*

1 **D Ü Ş Ü N E L İ M** _____ :

1 Gerçeği temsil etmeyen bu epidemiyolojik çarpıklık (*distorsiyon*) nasıl açıklanabilir, nasıl giderilebilir?? Salt kayda girenlerle ulusal planlama yapılabilir mi?

1 İLGİNÇ RAKAMLAR..

1 SGK'nın 2010 yılı verilerine göre, daha önceleri hiç iş kazası görülmeyen Mardin ve Iğdır'da sırasıyla 15 ve 6 işçi iş kazası sonucu yaşamını yitirdi. Verilerin en ilginç rakamı ise, meslek hastalığına ikincil 6/10 ölümün havayolu taşımacılığı sektörü kökenli oluşu?

1 Bu verilerin, ***derinlemesine epidemiyolojik irdelemesinin*** yapılması gerek..

1 KOT KUMLAMA İŞÇİLERİ SİLİKOZİS'ten ÖLÜYOR!

1 **Ruhat Yıldırak 28 Şubat sabahı aramızdan ayrıldı...**

1 HÜKÜMET NE BEKLİYOR, TÜM KOT İŞÇİLERİNİN ÖLMESİNİ Mİ?

1 Kot Kumlama İşçileri teker teker ölüyor!

1 Son 3 ayda 4 arkadaşımızı yitirdik!

1 28 Şubat 2009'da arkadaşımız Ruhat Yıldırak'ı yitirdik.

1 Ruhat, yalnızca 24 yaşındaydı. Daha küçücükken, çalıştırılması yasak bir yaşta 14-15 yaşlarında ***kot kumlama*** işine başladı. Yaklaşık 4 yıl, Mahmutbey'de, Coşkun Danacı ve Nevzat Atabey'in işyerinde çalıştı. Sonra ***askere gitti, ama askerliğini bitiremedi***. 15 gün sonra askerden çürük raporu verdiler. Koşamıyordu, yürüyemiyordu... ***Ciğerleri bitmişti...*** Kot kumlarken ciğerlerine dolan kumlar yüzünden silikozis hastası olmuştu. 1.5-2 yıldır köyünde yatağa hapis, ***oksijen tüpüne bağlı*** yaşıyordu.

1 **Kot işçileri "Silikozis" hastalığının pençesinde!**

1 **Nefesim Yok Sesim Ol!**

1 Kot kumlamaya bağlı gelişen silikozis hastalığı, **Dünyada ilk kez Türkiye'de görüldü.**

- 1 Doktorlar bu durumla ilk kez 2004 yılında tanıştı; ilk olgular 2005 yılında Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları (2 olgu) ve İstanbul Yedikule Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nden (2 olgu) bildirildi.
- 1 **Kot kumlamaya bağlı "silikozis"**, 2005'ten bu yana çeşitli ulusal ve uluslararası tıp kongrelerinde konu oluyor. Hasta sayısı çoğaldıkça doktorların bu konudaki bilgisi ve duyarlılığı arttı.
- 1 *Engellilik aylığı hakkı, 2022 sayılı yasa ile tanındı, 25.2.11.*
- 1 **Kot işçilerinin "Silikozis"i nasıl bir hastalık?**

Kot taşlama, kotların beyazlatılması, eskitilmiş görünüm verilmesi için, kumun kuru hava kompresörleriyle kotların yüzeyine tutularak aşındırılması işlemine verilen ad. Bu uygulama sırasında **solunan tozlar** akciğerde **silikozis** hastalığına yol açıyor. Silikozis yeni bir hastalık değil, esas olarak madenlerde, dökümhanelerde, tünel ve yol yapımı işlerinde, seramik vb işkollarında çalışan işçilerin **silika tozuna** (granit taş-kum tozu) maruz kalmasıyla oluşan bir hastalıktır. Ancak, kot taşlamacılığına bağlı silikozis, dünyada ilk kez 2005'te ülkemizde görüldü (*Atatürk Tıp Fak.*).

- 1 **"Silikozis"e bir meslek hastalığı olarak nasıl bir tanı koymalı ??**
- 1 Yasal düzenlemeler uyarınca işçinin yakalandığı hastalığın "meslek hastalığı" olduğunun Sosyal Sigortalar Kurumu (SGK'ya bağlandı) **Meslek Hastalıkları Hastanesi** nce düzenlenecek yöntemine uygun sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbi belgeler ile saptanması gereklidir.
- 1 Bu, işçinin, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından meslek hastalığına tutulan bir işçiye sunulacak yardımlardan yararlanabilmesi için koşuldur.
- 1 SGK, kamu üniversite hastanelerine de meslek hastalığı -tıbbi- tanısı koyma yetkisi vermiştir.
- 1 **"Silikozis"ten korunmak için ne yapmalı ??**
- 1 Halen İstanbul'un Sultancıftliği, Küçükköy, İkitelli, Halkalı, Alibeyköy, Esenyurt semtlerinde, her türlü denetimden uzak çok sayıda kot taşlama atölyesi var. İşçileri sağlıksız koşullarda, sigortasız çalıştıran bu atölyeler derhal saptanmalı ve kapatılmalıdır.
- 1 **Kot taşlama** küçük, merdiven altı atölyelerin işi gibi yansıtılmaya çalışılmaktadır; ama bu atölyeler Lewis, Mavi Jeans, Strom Jeans, Adil Işık, Dolce Gabbana, Leke gibi büyük firmalar için fason çalışmaktadır.
- 1 **"S i l i k o z i s" Hastası Olabilirsin!**
- 1 Eğer **kot taşlama/kumlama işçisi**ysen ya da daha önce bu işte çalıştıysan, **öksürük, nefes darlığı, kilo yitimi, halsizlik, iştahsızlık** vb. yakınmaların varsa **silikozis** hastası olabilirsin. Hastalığın başlangıcında hiçbir belirti görülmeyebilir. Kot taşlama işinde çalışan tüm işçiler zaman yitirmeden hastanelere başvurup, akciğer filmlerini çektirmeli ve hasta olup olmadıklarını kontrol ettirmelidirler. Bu yakınmaları olan **kot kumlama işçisi** iseniz bizimle ilişkiye geçin..
- 1 İstanbul Davutpaşa patlaması : 31.01.08; 21 ölü, 116 yaralı..
- 1 **İstanbul Davutpaşa katliamı; 31.1.08; 21 ölü, 116 yaralı.. 5. yıl bitti, hala yargı kararı yok!?**
- 1 Ankara OSTİM patlaması, 20 ölü! 3 ve 5 Şubat 2011, AA/ANKA

1 Ankara OSTİM patlaması, 20 ölü! 3 ve 5 Şubat 2011, AA/ANKA

1 **Adana / Kozan Gökdere Köprü Barajı Kapağı Patladı 10 işçi yitildi..** (24.2.12)

1 İst. / Esenyurt yangını, 11 kurban! Avrupa'nın en büyük 220 m €'luk AVM İnşaatı, 13.3.12

1 İst. / Esenyurt yangını, 11 kurban! Avrupa'nın en büyük 220 m €'luk AVM İnşaatı, 13.3.12

1 İst. / Esenyurt yangını, 11 kurban! Avrupa'nın en büyük 220 m €'luk AVM İnşaatı, 13.3.12

1 İst. / Esenyurt yangını, 11 kurban! Avrupa'nın en büyük 220 m €'luk AVM İnşaatı, 13.3.12

Ölümlü maden kazalarında lideriz!

1 **Acıtan birincilik** _____ :

1 Çalışma Bakanı Dinçer: Ölümlü maden kazalarında lideriz!

1 Bakan Ömer Dinçer, ölümlü maden kazaları konusunda Türkiye'nin "lider ülke" olduğu itirafında bulundu. Bakan Dinçer'in, BDP Bitlis Milletvekili Nezir Karabaş'ın maden kazalarıyla ilgili soru önergesine verdiği yanıt, **Türkiye'deki ölümlü kaza oranının, Avrupa, Avustralya,** ölümlü maden kazalarıyla ilgili ILO verilerini kaynak göstererek verdiği bilgiye göre; **Türkiye'deki ölümlü iş kazaları Avrupa'daki iş kazası ortalamasının 4.5 katı**ırken, Kanada'dan 2.2 kat, ABD'den 3.4 kat, Avustralya'dan ise 4.3 kat daha çok!

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php,15.7.10

1 **Ölümlü iş kazalarında Dünya 3.süyüz!**

1 Çalışma yaşamında **işsizliğin** ardından en önemli sorunun, iş **sağlığı ve güvenliği** olduğunu belirten Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer **Dinçer**, şöyle konuştu :

➤ "Dünya verileriyle kıyaslanınca ülkemizde iş kazaları ve özellikle ölümlü iş kazaları açısından oldukça **vahim bir sonuç** çıkıyor. ILO verilerine göre, 2003-2008 arasında iş kazası oranları oldukça sorunlu bir ülke olduğumuz belirleniyor.

➤ **Hindistan ve Rusya'dan sonra ölümlü iş kazalarında 3. sırada** yer alıyoruz. İş kazaları önlemlerini başarıyla yürüten İngiltere gibi ülkelerde bu oran %1'in altında. Almanya'da %2.5, Fransa'da %3.5, İspanya'da %4 gibiyken ülkemizde %9.5-10 dolayında."

1 **Çalışma yaşamında temel veriler..** Çalışma ve S.G. Bakanı Ö. Dinçer'in verilerine göre :

1 Türkiye'de yaklaşık **1 milyon 220 bin işyeri**, yaklaşık **9,92 milyon işçi** var.

1 İşyerlerinin **% 99.7'si KOBİ**. İşçilerin %83.8'i KOBİ'lerde çalışıyor. İş kazalarının %81'i KOBİ'lerde oluyor.

1 **İş sağlığı ve güvenliği önlemleri alınırken KOBİ'lere ve onların «toplulaştırılmasına»** yoğunlaşılması gerek.

1 **Türkiye'de 2008'de 72 bin 963 iş kazası, 539 meslek hastalığı kaydedildi; 866 işçi bu nedenlerle öldü.**

1 Çalışanların yarısı kayıt dışı!

İş kazaları ile ilgili olarak verdiğimiz sayılar, salt **kayıt içi** sektörde oluşan iş kazalarıdır. Ülkemizde **kayıt dışında** çalıştırılan önemli bir işgücü vardır. Çalışma Bakanlığı'nın 2011 verilerine göre, **24,749 milyon** olan toplam işgücünün yakl. %43-44'ü kayıt dışı çalışmaktadır ve bu kesimde oluşan iş kazaları resmi istatistiklere yansımamaktadır.

Öte yandan 76+ milyon nüfusun 2/3'ü, 50 milyon işgücü arzının 24,75 milyonu istihdam altındadır ve iş kazalarıyla meslek hastalıkları yaklaşık 10,9 milyon işçi kitlesi için hesaplanmaktadır. **Türkiye, veri-kayıt sistemini iyileştirmelidir.**

1 İş kazalarının maliyeti..

Çalışma ve Sosyal Güv. Bakanı Ömer Dinçer :

- ✓ "İş kazalarının ülkemize maliyeti hiç de küçümsenemeyecek bir maliyet. Aşağı yukarı hem görünen hem görünmeyen maliyetleri arka arkaya koyduğumuzda 2008'de yaklaşık **4,9 milyar TL maliyetle** karşılaştık. (Gerçekte 30+ milyar \$!)
- ✓ İş sağlığı-güvenliği önlemleri alınsaydı bu maliyetlerin aşağı yukarı % 98`ine katlanmak zorunda kalmayacaktık. İş kazalarının azaltılması yalnızca insanlarımızın yaşamlarını yitirmesini önlemeyecek, meslek hastalığına yakalanmasını önleyecek, maliyetleri çok ciddi manada azaltacak."

www.haberortak.com/Haber/Iste-Saglik/15072010/Turkiye-olumlu-is-kazalarinda-ust-siralarda.php,15.7.10

*****

İŞLETMELERDE KAZA MALİYETİ

İŞ KAZALARI EN ÇOK HANGİ İŞKOLLARINDA

1 **İş Sağlığının Önemi :**

1 **Toplumumuzun üretken bölümü (15-64 yaş), tüm nüfusun yaklaşık 2/3'üdür. Bu kesimin sağlığı, işyeri ortamından kaynaklanan, yinelenen ve korunması olası nedenlerle ciddi risk altındadır.**

1 ***Bu insangücü sermayesi korunmak zorundadır..***

1 DSÖ'nün düzeltilmiş **Küresel Hastalık Yüğü** verilerine göre, çalışma yaşamında iş kazası ve meslek hastalıkları, malnütrasyon ve güvensiz seksten sonra **3. sırada DALY kaynağıdır..**
(Jukka Takala, 2005)

1 **İŞÇİ SAĞLIĞININ ÖNEMİ**

Ülkemizde 1.267.404 kayıtlı işyeri var (SGK, Temmuz 2010). Bunların % 99,7'si (**KOBİ**ler) 1-249 işçi çalıştırmaktadır. Yalnızca %0 3'ü 250'den çok işçilidir. İşyeri hekimi ataması ve İşyeri Sağlık Birimi kurulması ise 50+ işçili işyerlerinde yasa buyruğudur. **Küçük işletmelerde bu bağlamda ciddi sorun var.**

1 **KOBİ'ler Sorunu-1**

KOBİ'ler (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler), sayıları ve sağladıkları işgücü nedeniyle, ülke ekonomisinde çok önemli bir yere sahiptir. 2008 SGK verilerine göre sigortalı çalıştıran 1.170.248 işletmenin %99.7'si 1-249 işçili ve çalışanların %83.8'i bu işyerlerindedir.

- 1 Ancak **İSG** göstergeleri açısından 2008'de **iş kazalarının %80.7'si, meslek hastalıklarının %78.2'si** KOBİ'lerde olaylanmıştır; **Risk alanı** !
- 1 Bu rakamlardan, ülkemizde işletmelerin önemli bir çoğunluğunu orta ölçekli işletmelerin de ötesinde küçük ölçekli işletmelerin oluşturduğu ve **işyeri ölçeği** küçüldükçe, işyerinde **İSG** göstergelerinin bozulduğu anlaşılmaktadır.
- 1 **KOBİ'lerde** İSG olumsuzluklarının yoğunlaşmasına neden olan başlıca sorunlar; *sınırlı sermaye yapıları, üretimde genellikle eski teknoloji kullanılması, teknik bilgi birikiminin yeterli olmaması, İSG bilincinin yetersizliği, altyapı yetersizliği, nitelikli işgücünün bulunmaması.. dir .*
- 1 **Türkiye, KOBİ'lerde toplulaştırmaya gitmelidir..**
- 1 **Önemli bir yönetmelik..**

Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği

16-18 yaş çocuklarla kadın işçilerin çalışabilecekleri ve çalışamayacakları işleri sıralamaktadır.

Ayrıca sağlık muayenelerinin kimlerce, nasıl yapılacağına da açıklık getirmektedir. Muayenelerde işçinin çalışacağı ya da çalıştığı işin göz önünde bulundurulması gerektiği ve sonuçların ilgili forma doldurulması zorunludur.

- 1 **TTB ve İşyeri Hekimliği..**
  - 19-21 Ekim 1978'de ülkemizde ilk kez TTB adına İstanbul Tabip Odası tarafından "**1. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi**" düzenlendi.
  - 4-7 Nisan 1988'de TTB tarafından "**2. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi** " düzenlendi.
  - 20-23 Nisan 1998'de yine TTB "**3.Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi**" ni (Türk-İş, DİSK, KESK, TMMOB birlikteliği ile) düzenledi.
  - "**4.Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi**" ni 13 yıl sonra (Türk-İş, DİSK, KESK, TMMOB birlikteliği ile) TTB düzenledi; 2-4 Aralık 2011.
  - **İlk sertifika kursu** 1988'de, *İşyeri Hekimlerinin Görev ve Yetkileri Yönetmeliği*'nin çıkarılmasından 8 yıl sonra, 38 hekimin katılımıyla İstanbul'da gerçekleştirildi. (www.ttb.org.tr/kol/is/)
- 1 **İşyeri Hekimi Çalıştırma**

UHY madde 180 (1930 yılı 1593 sayılı)

SSK (1964 yılı, 506 sayılı) madde 114

İSAGÜ tüzüğü madde 91 : Sürekli olarak 50'den çok işçi çalışan işletmelerin işyeri hekimi bulundurmaları gerektiğine ilişkindir.

İş yasası madde 8 : "Nitelikleri bakımından en çok 30 işgünü süren işlere süresiz, bundan fazla süren işlere sürekli iş denir." Tanımlamada tek öge, işin devam etme süresidir.

- 1 **İşyeri hekimi çalıştırmak zorunlu !**
- 1 **İş Yasası kapsamında yer alan ve sürekli olarak en az 50 işçi çalıştırılan işyerlerinde işyeri hekimi çalıştırma zorunlu.**

- 1 İşyerleri, **işyeri hekimi yetki belgesi olan bir hekimi** çalıştırabilecekleri gibi, Sağlık Bakanlığı'na bağlı **Toplum Sağlığı Merkezlerinden** de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan yetki alarak bu hizmeti alabileceklerdir.
- 1 Toplum Sağlığı Merkezlerinde, en az 1 **işyeri hekimi** ve en az 1 başka sağlık çalışanı görevlendirilmesiyle, işyeri hekimliği hizmeti sunulabilecektir.
- 1 *Toplum Sağlığı Merkezleri'nden işyeri hekimliği hizmeti alınır, İl Sağlık Müdürlüğü ile işveren arasında sözleşme bağtlanacaktır.*
- 1 **İşyeri hekimi ve tehlike sınıfları..**
- 1 ***İşyeri hekimleri, görevlerini yerine getirmek için;***
- 1 a) **Az tehlikeli sınıfta** yer alan işyerlerine; sağlık gözetimi için ayda en az 10 saat, buna ek olarak işe giriş ve periyodik muayeneleri ile eğitim için işçi başına yılda en az 20 dakika,
- 1 b) **Tehlikeli sınıfta** yer alan işyerlerine; sağlık gözetimi için ayda en az 15 saat, buna ek olarak işe giriş ve periyodik muayeneleri ile eğitim için işçi başına yılda en az 25 dakika,
- 1 c) **Çok tehlikeli sınıfta** yer alan işyerlerine; sağlık gözetimi için ayda en az 20 saat, buna ek olarak işe giriş ve periyodik muayeneleri ile eğitim için işçi başına yılda en az 30 dakika ayırmak zorundadır.
- 1 **İşyeri hekimi çalışma süreleri..** Örneğin, az tehlikeli sınıfta yer alan ve 150 kişinin çalıştığı bir işyerinde sağlık gözetimi için ayda en az 10 saat ve işçi başına yılda en az 20 dakika üzerinden hesaplama yapıldığında $20 \times 150 = 3000$ dakika olup, yılda 3000 dakika veya ayda $3000/12 = 250$ dakika süre ayrılması gereklidir. Bu hesaplama göre aylık çalışma süresi 10 saat + 4 saat 10 dakika = 14 saat 10 dakika olacaktır..
- 1 **İşyeri hekimi çalışma süreleri..**
- 1 **Az tehlikeli sınıfta** yer alan 1000 ve daha çok işçisi olan işyerlerinde her **1000 işçi için tam gün** çalışacak en az 1 işyeri hekimi görevlendirilir. *İşçi sayısı 1000'in tam katlarını aşarsa, geriye kalan işçi sayısı göz önünde bulundurularak 1. fıkrada belirtilen ölçütlere uygun yeterince işyeri hekimi eklenir.*
- 1 **Tehlike sınıfları ve İşyeri hekimi..**
- 1 **Tehlikeli sınıfta** yer alan 750 ve daha çok işçisi olan işyerlerinde her **750 işçi için tam gün** çalışacak en az bir işyeri hekimi görevlendirilir. İşçi sayısının 750 sayısının tam katlarından çok ise, geriye kalan işçi sayısı göz önünde tutularak, yeterli işyeri hekimi eklenir.
- 1 **Çok tehlikeli sınıfta** yer alan 500 ve daha çok işçisi olan işyerlerinde ise, her **500 işçi için tam gün** çalışacak en az 1 işyeri hekimi görevlendirilir.
- 1 **İşyeri hekimliği birimi ve süreler..**
- 1 **İşyeri hekimliği birimi**, hizmetin yürütülebilmesine ve çalışan sayısına yetecek büyüklükte olmalıdır. Bu birimlerde, 10 m^2 'den az olmamak üzere en az 1 **muayene odası**, 15 m^2 'den az olmamak üzere bir **ilkyardım ve acil müdahale odası** ile 12 m^2 'den az olmamak üzere bir **bekleme odası** bulunmalıdır.

1 **İşyeri hekimliği birimi ve süreler..**

1 İşyeri hekimi görevlendirilmesinde sözleşmede belirtilen süre içinde işyerinde hizmet sunulur.

1 1'den çok işyeri ile kısmi süreli iş sözleşmesi yapıldığında, bu işyerleri arasında yolda geçen süre, haftalık yasal çalışma süresinden düşülür..

1 **İşyeri Hekiminin Görevleri, Anaböşliklar :**

1. Tıbbi görevler..

2. Tıbbi-teknik görevler :

A. İşyeri hijyeni ve güvenliği konularında inceleme ve arşt.

B. İş ve işçi uyumu

C. Sağlık eğitimi

3. Kayıt ve istatistik görevleri

4. İnceleme-araştırma ve işyeri dışı kuruluşlarla ilgili görevler

1. **Tıbbi muayeneler** : İşe giriş muayeneleri, aralıklı tıbbi denetim muayeneleri, özel muayeneler (örn. ağır ve tehlikeli işe giriş muay.), hastalık durumunda muayeneler, hastalık sonu işe dönüş muayeneleri bulunmaktadır.

2. **İlk ve acil yardım örgütlemesi ve aşı uygulaması**

3. **Sağlık eğitimi**

4. İşyeri çevre koşullarının sağlık yönünden denetlenmesi ve değerlendirilmesi

5. **Sanitasyon** : Çevre koşullarının sağlık kurallarına uygunluğunun sağlanması. Örn. atıkların zararsızlaştırılması..

6. Meslek hastalıkları ve iş kazalarının önlenmesi.

7. İşyerindeki gebe, emzikli kadınlar, kreş ve çocuk bakım yerleri ile ilgili işler.

8. Esenlendirme (Rehabilitasyon) çalışmaları.

9. Genel sağlık makamlarıyla işbirliği.

10. **İstatistik ve kayıtların tutulması** :

Her yıl, işyeri sağlık birimi İl Çalışma Müdürlüğü'ne sunulmak üzere çalışma raporu hazırlamak zorundadır (*İşyeri Hekimlerinin Çalışma Koşulları ile Görev ve Yetkileri Hakkındaki Yönetmelik..*)

1 **İşyeri Hekiminin Görevleri**

Çalışma yaşamının 3 temel kişisi;

➤ ***İşören***

➤ ***İşveren***

➤ ***Devlet'tir (3'lü sacayağı, tri-partite yapı)***

Hekimler, iş sağlığı ve güvenliği konularında her 3'üne de eğitim vermeli, danışmanlık yaparak onları aydınlatmalıdır. **Ancak, mesleki bağımsızlık ve iş güvencesi vazgeçilmezdir.**

1 **Her yıl en az 100-300 bin yeni MH kayıt dışı !**

1 **Her gün 4 işçi ölüyor, 5'i de engelli oluyor!**

1 **Küresel-Yerel sermaye emek karşıtı !**

1 **İSH harcamaları gelir vergisinden düşülebiliyor!**

1 **İşle ilgili zarar, ziyan ve ödemeler (tazminatlar)**

1 İşle ilgili olmak koşuluyla, sözleşmeye (mukavelenameye) veya ilama (mahkeme kararına) veya yasa buyruğuna dayalı olarak ödenen zarar, ziyan ve ödemelerdir (tazminatlardır). *GVK (Gelir Vergisi Kanunu) md. 40/3*

1 **Personelle İlgili Giderler:**

1 Hizmetli ve işçilerin işyerinde veya işyerinin eklerinde (müştemilatında) iştah (yeme) ve ibate (barındırma) giderleri, sağaltım ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı, GVK'nın 27'nci maddede yazılı giyim giderleridir. *(GVK md. 40/2)*

1 Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi

1 **Çocuk işçi sömürüsü ciddi..**

1 **Türkiye'de iş kazaları-1**

1 Türkiye'de, her 6 dakikada bir **iş kazası (!?)** kayda girmektedir. İş kazalarının %60'tan çoğu, 50'den az işçi çalışan küçük işyerlerindedir.

1 İş Yasası'na göre, bir olayın **iş kazası** sayılması için, işçinin olay anında zarar görmesi koşul değildir. Geciken sağlık sorunu da kapsanır.

1 Sonradan ortaya çıkan bedensel ve ruhsal rahatsızlıkların kazaya bağlı olduğu doktor raporu ile saptanırsa; lay **iş kazası** olarak değerlendirilir. *www.teksatir.com.tr (16.02.2009)*

1 **İş kazası** geçiren kişi sigortasız bile olsa; o yerdeki SSK'ya (SGK'ya) başvuruyula, geriye dönük olarak sigortalanır.

1 İlgili Müdürlüğe başvurulduktan sonra, SSK (SGK) hemen olay yerine denetçi (*müfettiş*) göndermek zorundadır.

1 Denetçilerin tuttuğu rapora göre olayın **iş kazası** olup olmadığına karar verilir. *www.teksatir.com.tr (16.02.2009)*

1 **İş kazalarına 10 bin+ kurban!..**

2002-11 arasında 10 yılda;

1 **706 bin iş kazası** oluştu

1 **10 297 işçi öldü,**

1 **15 961 işçi sürekli iş göremez** oldu.

1 **İş kazaları** en çok “*kömür ve linyit*” üretimi, fabrikasyon metal ürünleri imalatı, ana sanayi ve bina inşaatı” sektörlerinde yaşandı. En çok ölüm 2010’da oldu.

1 1,6 milyon işyerine karşın 600+ denetçi var!?

1 2013’te 1235 iş kazası cinayeti.. 59’u çocuk!

1 **AB’ye Uyum (!) Bağlamında Çıkarılan Mevzuat**

4703 sayılı “*Ürünler İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun*” (11.01.2002) uyarınca hazırlanan “*Kişisel Korunma Donanımları Yönetmeliği*” 2 yıllık geçiş süresi sonunda yürürlüğe girmiştir.

1 **01.10.08’de yürürlük alan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (GSS!) Yasası Neler Getiriyor ?**

1. İvedi (acil) durumda hastalar, 18 yaşından küçükler, bakıma muhtaç olanlar ve **iş kazası, meslek hastalıkları ve bulaşıcı hastalıklarda** hiçbir koşul aranmadan sağlık hizmeti verilecek, hastaneden geri çevrilmeyecek.

2. *İş kazası ve meslek hastalığı*nda; ayakta sağaltımda günlük kazancın 2/3’ü, yatarak sağaltımda yarısı *geçici iş göremezlik ödeneği* olarak alınabilecek.

3. **Engelli (Malul) aylığı** için daha önce aranan en az % 66 oranında *meslekte kazanma veya çalışma gücü yitiği* % 60 oldu. (*SSK Sağlık İşlemleri Tüzüğü’ne göre hesaplanıyor..*)

1 **Madde 27 : İşçilerin işyerinde bilgilendirme ve danışma hakkı**

1 İşçiler veya işçi temsilcileri, Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamada öngörülen durum ve koşullarda ve makul bir süre içinde, uygun düzeyde bilgilendirme ve danışma hakkına sahip olmalıdır.

1 **Madde 28 : Toplu görüşme ve eylem hakkı**

1 İşçiler, işverenler veya işçi ve işveren örgütleri; Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalarla uyumlu olarak, uygun düzeyde görüşme ve toplu sözleşme akdetme hakkına ve uyuşmazlık halinde, çıkarlarını korumak için, **grev de dahil, toplu eylem yapma hakkına sahiptir.**

1 **AB Temel Haklar Şartı (Nice, 7 Aralık 2000)** <http://ek12.utup.dpt.gov.tr/ab/hukuk/temelhak.pdf>

1 **Madde 31 : Adil ve hakça çalışma koşulları**

1. Her işçinin **sağlığını, güvenliğini** ve saygınlığını gözeterek **çalışma koşulları**na sahip olma hakkı vardır.

1 Her işçi, azami çalışma süresinin sınırlandırılması hakkına ve **günlük ve haftalık** dinlenme izni ile yıllık **ücretli izin hakkı** sahibidir. **Yde bir insan sağlığı koruması hedeflenir.**

1 **AB Temel Haklar Şartı (Nice, 7 Aralık 2000)** <http://ek12.utup.dpt.gov.tr/ab/hukuk/temelhak.pdf>

Madde 33 : Aile ve iş yaşamı

1 1. Aile, hukuksal, ekonomik ve sosyal korumadan yararlanır.

- 1 2. Aile ve ***iş yaşamını*** bağdaştırmak amacıyla, herkes, analıkla ilgili bir nedenden dolayı ***işten çıkarılmaya*** karşı korunma ve ***analık izni*** ile doğumdan veya evlat edinmeden sonra anababa izni kullanma hakkına sahiptir.

- 1 **AB Temel Haklar Şartı (Nice, 7 Aralık 2000)**<http://ek12.utup.dpt.gov.tr/ab/hukuk/temelhak.pdf>

Madde 34 : Sosyal güvenlik ve sosyal yardım (2)

AB sınırları içinde, yasal olarak ikamet eden veya dolaşan herkes, Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalara uygun olarak, **sosyal güvenlik** yardımlarından ve öbür sosyal yardımlardan yararlanma hakkına sahiptir.

- 1 Birlik, **sosyal dışlanma ve yoksullukla mücadele** için, yeterli kaynağı olmayan herkese saygın bir yaşam sağlamak amacıyla, Topluluk hukuku ile ulusal hukuk ve uygulamalardan kaynaklanan kurallar uyarınca, **sosyal yardım ve konut yardımı** hakkını tanıır ve gözetir. **Peki; bu AB hukuku Türkiye’de neden uygulanmaz, AB de susar?**

- 1 **Yeraltı maden işçilerinin dramı: Tahkimat için çırpınış..**

- 1 **Yeraltı maden işçilerinin dramı: Tahkimat.. Ocak çökmesin..**

- 1 **Göçükten acı haber çıktı !**

- 1 **TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI AFŞİN-ELBİSTAN AÇIK KÖMÜR OCAĞI HEYELENLARI İNCELEME KOMİSYONU RAPORU**

10 Şubat 2011’de oluşan kayma 140 m yüksekliğinde, kestirimle 1150 m X 550 m alanda gelişmiştir. 50 milyon m³’ten çok heyelan malzemesi çok geniş bir alana yayılmıştır. İlk heyelanda 1 işçi yaşamını yitirirken, 2. heyelanda 10 maden emekçisi kayan malzeme altında kalmıştır. 1 işçi heyelandan ölü olarak çıkarılırken, 1’i jeoloji mühendisi, 1’i maden mühendisi 9 emekçi, halen heyelan malzemesi altındadır.

Sonuç olarak; iş cinayetlerine dönüşen maden facialarının yaşanmasının **yazgı olmadığını** belirtiyor ve **insani merkeze alan** politikalara, jeoloji bilim ve mühendisliğine, gerekli önemin verilmesi durumunda jeolojik tehlike ve risklerin engellenmesinin olanaklı olduğunu ifade ediyoruz.. (www.jmo.org.tr/, pdf, 23.2.11)

- 1 **AB ve ABD’de Özerk İSG Kurumları**

OSHA (AB) İş Güvenliği ve Sağlığı İdaresi (*Occupational Safety and Health Administration*)

NIOSH (ABD) Ulusal İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı Enstitüsü (*National Institute of Occupational Safety & Health*)

Dikkat: İlk sözcük, ABD’de «Ulusal»

- 1 **İSGÜM : İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü**

1968’de, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) ile BM Kalkınma Programı (UNDP) ve ILO girişimiyle Ankara’da kurulmuştur. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Genel Müdürlüğü’ne bağlı olan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Enstitüsü (İSGÜM), alanında önemli yeri olan bir kurumdur. Enstitü’ye bağlı İstanbul, İzmir, Kocaeli, Adana, Kayseri ve Zonguldak’ta bölgesel ve merkezde «Gezici» İş Hijyeni Laboratuvarları vardır.

İSGÜM'ün temel amaçları; çalışma mevzuatının işçi sağlığı ve iş güvenliği, uyulması gerekli standart ve normların saptanması için inceleme ve araştırmalar yapmak ve bu standart ve normların gelişmelere uyumlu olarak yenilenmesini sağlamaktır. İşyeri ve hekimlerinin istemlerine de yanıt vermeye çalışılmaktadır..

Bundan başka, mesleksi teknik yaygın eğitim gereksinimlerini belirleyerek programların düzenlenmesini sağlayacak önerilerde bulunmak, teknik düzeyde yayın ve dokümantasyon yapmak da, görevleri arasındadır. Özetle, çalışma yaşamının sağlıklı ve güvenli koşullar altında yürütülmesi için işçiler, işverenler ve resmi kurumlarla işbirliği içinde, işyerinde *inceleme, araştırma ve değerlendirme* çalışmaları sürdürmektedir.

Ara Sonuçlar 1 : Ülkemizde, çalışanların sağlık düzeyini geliştirmenin en akılcı yolu, tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, ILO-C112'de 1959'da vurgulandığı üzere; *koruyucu hizmet ağırlıklı bir işyeri sağlık hizmetinden* geçmektedir. Bu alanda, güdülenmiş ve nitelikli işyeri hekimlerinin yapabilecekleri çok şey vardır. Bu hizmetler hem hekimlik mesleğinin var olma nedenidir; hem de ülke ekonomisine sanıldığından çok katkılar sağlarlar.

Ara Sonuçlar 2 : Ek olarak vurgulamak gerekirse; *İşyeri hekimliği* alanında görevini gereği gibi yerine getirmeyen hekimlerin karşısında etkin bir yaptırım alanı olarak malpraktis uygulamaları, ödenceler (*tazminatlar*), öbür yasal yaptırımlar yer alıyor.

Önümüzdeki yılların, hekimlik alanı açısından daha da zorlu olacağı açıktır. Bu zor süreçte en etkin donanım, hiç kuşku yok ki; bilgi-beceri birikimi (*ezbere dayanmayan!*), meslek, emek ve yurt sevgisi dir...

1 Çalışan-İşyeri-Görev Tasarımı Üçgeni

1 **Damdan düşen çırçır işçisi öldü!**

1 Urfa Akçakale yolu üzerinde Uğurlu beldesinde bir çırçır fabrikasının bahçesindeki binanın damında yatan Hamdi Malgir (30), gece geç saat İstanbul-Urfa uçağının inişini izlerken ayağı kaydı, düştü. Ağır yaralandı, hastaneye kaldırıldı, kurtarılamadı... Soruşturma sürüyor. (**Cumhuriyet**, 25.06.07)

1 ***Türkiye bu görüntüleri hak ediyor mu?***

1 ***Feodaliteyi neden hala tasfiye edemedik??***

1 **BM : İşçiler yoksullaşıyor!**

BM'nin **Dünya İstihdam Raporu**'na göre, dünya genelindeki toplam işgücünün yarısı olan 1.4 milyar çalışan 2 \$ **görelî yoksulluk** sınırının altında, 550 milyon kişi de 1 \$/gün **mutlak yoksulluk** altında yaşıyor. Raporda ayrıca, 2003 yılında 186 milyon kişinin **işsiz** olduğu belirtildi. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Başkanı **Juan Somavia**, 257 sayfalık raporun önsözünde; (www.cumhuriyet.com.tr, 08.12.04, syf. 6)

1 **BM : İşçiler yoksullaşıyor!**

"Verimli üretim, işsizlikle yüz yüze kalan ya da yoksulluğu önleyemeyen çalışma koşulları nedeniyle milyarlarca insan için bir umut olarak kalıyor.." dedi. ILO'ya göre, yoksulluk arttığı halde yoksulluk sınırının altında yaşayanların sayısı hâlâ 1990 sınırının altında. Çalışanların yoksulluğunu azaltmak için verimli çalışma fırsatları ve **daha adil bir küreselleşmenin** yaratılması gerektiğini vurgulayan rapor.... (www.cumhuriyet.com.tr, 08.12.04, syf. 6)

1 **YOKSULLUĞUN KARANLIK TABLOSU**

ILO : Dünyanın yarısı günde 2 \$ kazanıyor.. Dünyadaki çalışanların yarısının -yaklaşık 1.4 milyar kişi- günde 2 dolardan az, 550 milyonunun ise 1 dolarlık MUTLAK yoksulluk sınırının altında kazandığını bildirdi.

ILO raporunda, 2003'te dünyada 185.9 milyon işsiz bulunduğu, ancak bunun "buzdağının yalnızca su üstündeki bölümü olduğu" ifade edilerek; "Çünkü, bu sayının 7 kat fazlası, bir iş sahibi olmasına karşın, gene yoksulluk içinde yaşamaktadır." (www.cumhuriyet.com.tr, 11.12.2004)

TÜRKİYE İŞÇİ HAKLARINDA HÂLÂ GERİDE!

"...sendikal hakların tümüyle uygulanmasında kısıtlamalar sürüyor. Türkiye özellikle örgütlenme hakkı, **grev hakkı** ve toplu sözleşme haklarında **ILO anlaşmalarını** tümüyle yaşama geçirmiyor. Gözden geçirilmiş **Avrupa Sosyal Şartı'nın 5. maddesi** (örgütlenme hakkı) ve **6. maddesi** (toplu sözleşme hakkı) üzerinde çekincelerini sürdürüyor..." **Prof. Dr. Yakup KEPENEK, Cumhuriyet, 12.11.07**

Türkiye'nin özellikle örgütlenme, grev ve toplu sözleşme hakları alanında .. ilgili ILO anlaşmalarına uygun sendikal hakları tümüyle güvence altına alan yasaları kabul etmesi gerekiyor. Avrupa Sosyal Şartı, AB ülkelerinin işçi hakları konusunda benimsediği alt sınırlardır. Türkiye'nin, sendikal hakları, en azından, ILO'nun belirlediği alt sınırlara çıkarması yıllardır olduğu gibi, bu yıl da isteniyor. (**Prof. Dr. Yakup KEPENEK, Cumhuriyet, 12.11.07**)

1 TÜRKİYE'de Sendikalılık Oranı Yalnızca % 9! Sendikalı işçi sayıları...

TÜRK-İŞ	: 696 bin
HAK-İŞ	: 164bin
DİSK	: 100 bin
T O P L A M	: 960 bin
İş sözleşmesiyle çalışan	: 10,88 milyon
Sendikalı çalışan oranı	: %9!

Ali Tezel; <http://www.bloomberght.com/ht-yazarlar/ali-tezel/1296026-ulke-sendikasiz-kalacak-demistim>, 31 Ocak 2013

Yaklaşık 2+ milyon memurun ise %68'ı (1,38 milyonu) sendikalı. Özel sektör işçilerin örgütlenmesine engel oluyor, işten atıyor. Kamu sektörü ve özelleş-tirmenin kritik bir ayrımı da burada.

Emeğin örgütlenmesinde.(Ağustos 2012)

TMMOB Makine Mühendisleri Odası İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ RAPORU

(09.05.08, 22. İSAGÜ Haftası, www.mmo.org.tr/)

1 Dünyada yıllık toplam 350 bin kişi iş kazası, 1 milyon 700 bin kişi ise meslek hastalıklarından dolayı yaşamını yitirmektedir.

1 Türkiye'de Durum :

Türkiye'de bu alandaki temel sorunlar; toplumsal formasyonumuz, sanayileşmenin gelişimindeki özgünlükler, **özelleştirme-taşeronlaştırma- sendikasızlaştırma** çalışma yaşamına yaklaşım, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin yetersizliği, gerekli yatırımların yapılmaması, 4857 sayılı İş Yasası ve yasanın gerekli denetimleri esnetmesi, mühendislik ve hekimlik uygulamalarına ilişkin

yasal eksikler, işveren kesiminin konuya gereken önemi vermemesi, kayıt dışı istihdam, kadın ve çocuk emeği sömürüsü ile kayıt dışı ekonominin büyüklüğünden kaynaklanmaktadır.

- 1 **DİSK Araştırma Enstitüsü'ne** göre, Türkiye'de **6 milyon** insan iş güvencesinden yoksun, taşeronlar eliyle çalıştırılıyor ve taşeronlaşma tüm işkollarının % 60'ına yayılmış durumda (2013)
- 1 İstanbul Davutpaşa'da bir iş merkezinde gerçekleşen yangın ve patlama ile Tuzla tersanelerindeki ölümler, Türkiye'deki iş sağlığı ve güvenliği politikalarının ne durumda olduğunun aynasıdır.
- 1 **Türkiye sanayisi ve çalışma yaşamı iş kazaları, ölüm ve yaralanmada rekorlara koşma yolundadır.**
- 1 Türkiye'de iş sağlığı ile ilgili yasal düzenlemelere göre **50'den az işçinin bulunduğu işyerlerinde "İşyeri Sağlık Birimi" oluşturulması zorunlu değildir.**
- 1 İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu" (İSGK), 50 ve daha çok sayıda çalıştığı işyerleri için öngörülmüştür ve **Türkiye'deki toplam işyerlerinin ancak % 1,5'inde işlemektedir.**
- 1 **İş Yasası, başlıca "sanayi ve ticaret" işlerini kapsamına almakta,** tarım sektörünün tamamı, hizmet sektörünün bir bölümü ile KOBİ'lerin büyük bir bölümü kapsam dışında bırakılmaktadır. Oysa ülkemizde yaşanan **iş kazalarının % 60'ından fazlası İSGK'ların kurulmasının zorunlu tutulmadığı 50'den az işçi çalıştıran işyerlerinde** yaşanmaktadır.
- 1 Benzerlikle, **iş kazalarının % 50'si, 9<= çalışanı olan işyerlerinde** meydana gelmektedir. Bu işyerleri KOBİ'lerin % 90'ını temsil etmektedir.
- 1 **Kısaca en yüksek iş kazası oranı, toplam işyeri sayısının % 98'ini oluşturan ve İSGK, İşyeri Hekimi, İş Güvenliği Uzmanı, İşyeri Hemşiresi veya Sağlık Memuru bulundurma gibi zorunlulukların bulunmadığı KOBİ'lerde** görülmektedir.
- 1 **İş Müfettişliğindeki Yetersizlikler Sanayide Denetimsizliği Yaygınlaştırıyor!**
Örn. Tuzla tersaneleri ile Davutpaşa'da bir iş merkezinde yaşanan ölümlerden hareketle de görüldüğü gibi ÇSGB yaptırım uygulamadan olayları seyretmekle yetinmektedir. Son günlerde Tuzla Tersanesi işverenleri ile yapılan protokol sonucu işyerlerinde verilmesi gereken eğitimleri de ÇSGB üstlenmiştir. **Denetim** hizmetlerini personel yetersizliği nedeniyle zaten enaz düzeyde götürebilen Bakanlık, Meslek Odalarını yok sayarak eğitimi de üstlenmiştir. Bu durum denetim alanında daha da büyük boşluklar doğuracaktır. *(Sonra özel kurumlara da bırakıldı..)*

Çözüm önerileri...

- 1 4857 sayılı İş Yasası tümüyle işverenlerin çıkarları doğrultusunda biçimlendirilmiştir.
- 1 *Esnek ve kuralsız çalışmayı, işçileri başka işverenlere kiralamayı, taşeronlaştırmayı yasal duruma getiren, kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan bu yasa yerine, bütün tarafların katılımı ile yeni bir demokratik iş yasası çıkarılmalıdır.*
- 1 İş mevzuatı, eksenini "insan" olan çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır.
- 1 Başta **KOBİ**'ler olmak üzere 50'den daha az çalıştıran iş yerlerinde **İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları'** nın kurulması yasalarla güvence altına alınmalıdır. İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri bütün işyerlerini ve tüm çalışanları kapsamalı; sektör ve kurum farkı gözetmeksizin tüm işyerleri için geçerli olmalıdır. Kurulların eğitilmiş ve yetkilendirilmiş kişilerden oluşturulması sağlanmalı ve tarafların eşit sayıda temsil

edildiği demokratik yapılar olarak düzenlenmeli, tavsiye değil yaptırım gücüne sahip kurulara dönüştürülmelidir.

- 1 *İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunumu için belirli işçi sayısı aranmamalı; uygulamalar devlet memurları, kendi hesabına çalışanlar, tarım kesimi gibi yaptığı iş ve çevresinden etkilenen tüm toplum kesimlerini kapsamalıdır.*
- 1 “İş Güvenliği Mühendisliği” kavramı, çıkarılacak yeni bir yönetmelikle yeniden tanımlanmalı, 50’den çok işçi çalıştıran sanayi işletmelerinde “**tam zamanlı**” İş Güvenliği Mühendisi çalıştırılması zorunlu hale getirilmeli; TMMOB’ye bağlı ilgili Odalar baştan sona etkin olarak görev almalı ve denetim işlevi üstlenmelidir.
- 1 İşyerlerinde işçi sayısına, işyerinin niteliğine ve tehlikelilik derecesine göre iş güvenliği konusunda mesleki yeterliliği TMMOB’ye bağlı ilgili meslek odasınca belgelendirilmiş 1 veya daha çok mühendis görev yapmalıdır. İş Güvenliği Mühendisleri ücret yönünden işverene bağlı **olmamalıdır**. İş Güvenliği Mühendislerinin ücret çizelgeleri Bakanlık ve TMMOB’ye bağlı ilgili Meslek Odalarıyla birlikte belirlenmelidir.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İş Kazaları Açıklaması : YAŞAM, EN TEMEL İNSAN HAKKIDIR!

- 1 İş güvenliği konusu ve iş kazaları, çalışma yaşamının en temel sorunlarının başında geliyor.
- 1 ***Tuzla cinayetleriyle kamuoyunun ilgi alanına giren iş kazaları, başta inşaat sektörü olmak üzere ivedilikle çözüm bekliyor.***
- 1 **Toplam iş kazalarının %25’inin inşaat sektöründe yaşandığı** dikkate alınırsa, bu konudaki duyarlılığımız ve ivedi önlem alınması yönündeki çağrımız daha net anlaşılabilir.
- 1 *Toplamdaki iş kazalarının ortaya çıkardığı vahim durum, son birkaç ayda **Tuzla Tersanelerinde peş peşe gerçekleşen ölümlü kazalarla kapkara bir tabloya dönüştü.***
- 1 **Son 17 yılda 95 işçi yaşamını yitirdi; 46’sı AKP döneminde!**
www.tmmob.org.tr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=3259&mode=thread&order=0&thold=0, 21.05.08
- 1 **Devlet kenara çekilsin!?**
- 1 **ZONGULDAK CİNAYETLERİ..**
- 1 **Bursa Kemalpaşa göçüğü..** <http://aktuel.mynet.com/galeri/yasam/bursada-gocuk-faciiasi>, 12.12.09
- 1 **Zonguldak Karadon göçüğü..** (www.maden.org, 17.7.10, TMMOB Maden Mühendisleri Odası)
- 1 **Siyasiler sorumsuz ve ağır kusurlu !!**

17 Mayıs 2010’da Zonguldak Gelik’te TTK Karadon’da bir ocakta oluşan kazada 30 madenci yaşamını yitirmişti. Kazanın ardından Başbakan

“... Bu mesleğin kaderinde maalesef bu var...” diyebildi !??

- 1 **YİNE MADEN KAZASI! BU KEZ EDİRNE - KEŞAN. ASIL SORUMLULARA BİR KEZ DAHA SESLENİYORUZ**
www.maden.org.tr/, 18.12.09

- 1 Ne yapmalı ??
- 1 Maden mühendislerinin önerileri ?
- 1 Planlama için veri eksik, güvensiz !?

Zonguldak Türkiye Taşkömürü Kurumu-TTK maden ocaklarında 1975-2009 arasında 783 işçi yaşamını yitirdi!

Şili, 5.8.10'da 33 madenci -700 m'de kapanlandı :

Madencileri dış dünyaya ve yaşama bağlayan, yalnızca bu 10 cm çaplı boruydu! (**Göbek kordonu!**)
Tüm yiyecek-içecek, hava (!) ve öbür gereksinimler bu "boru" ile karşılandı.

- 1 **Şili, 5.8.10'dan beri 33 madenci -700 m'de kapanda :**

Şili'nin kuzeyinde San José'de Capiapo bakır-altın madenindeki çöküntü nedeniyle 5 Ağustos 2010'da **-700 m'de hapis kalan 33 maden işçisi** kurtarıldı. 69 gün sığındıkları «Yaşam odasında» **Depresyona** girmemeleri için aile ve uzman desteği verildi.

- 1 **Mesleksel kanserler : *Günümüzde; tarihte hiçbir zaman olmadığı ölçüde daha çok insan, mesleksel kanser riski ile yüzyüzedir..*** (www.bwint.org/pdfs/ZeroCanceENr.pdf 30.09.09)
- 1 **Sağlıklı-güvenli yaşama-çalışma Anayasal haktır !**
- 1 **Tüm çalışanların sağlığı-güvenliği stratejiktir !**
- 1 **Toplumsal maliyet ciddi bir biçimde artıyor !**
- 1 **Sağlıksız - güvensiz çalışma yaşamı, sürdürülemez bir maliyet yüklüyor !**
- 1 **Devlet denetim yapsın, yaptırım uygulasin!**
- 1 **Çalışma Bakanlığı yasal görevini yapsın!**
- 1 **Enerji ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı yasal görevini yapsın!**
- 1 **ILO Sözleşmeleri, ülkemizde yaşama geçirilsin!**
- 1 **6111 sayılı Torba yasa ..**

Anayasa Mahkemesi, hem 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Yasası'nın 5754 sayılı Yasayla değişik 20 ayrı madde ya da hükmünü hem de Devlet Memurları Yasası'nın, memur ya da işçi statüsü dışında geçici istihdamı öngören, çalışma yaşamına ilişkin yasaların güvencesi dışında kalan ve "**çalışanı tasfiye**"ye dönüştürülen **4/c** maddesini inceledi ve 30.3.2011 günlü toplantısında, incelediği tüm maddeleri Anayasa'ya aykırı bulmadı! Böylece, **güvencesiz ve esnek istihdam Anayasa Mahkemesi'nden de onay almış oldu!?** **ANAYSA MAHKEMESİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMELERİ İHMAL ETTİ!** (Ali Rıza AYDIN, E. Anayasa Mahkemesi Raportörü, 2.4.11) www.odatv.com/n.php?n=iscilerin-haklari-ellerinden-nasil-alindi-0204111200

Özetle..

İşçi (çalışan herkes!) sağlığı ve güvenliği ulusal, giderek küresel bir sorundur. *Yaşam için vazgeçilmez olan mal ve hizmet üretiminde, emekçilerin sağlık ve güvenlik koşullarının sağlanması zorunludur. Sorun salt emekçilerin sorunu değildir ve işverenlerin insafına bırakılmaz!* Çalışanların engelli olmaları, erken ölmeleri

dışında; küresel gelirin %4'ünü aşan *dev parasal yitik* gündemdedir. Bu maddi-manevi yitiklerin çok küçük bir bölümü ile yeterli sağlık-güvenlik önlemleri almak olanaklıdır..

Pek çok İSG (*İşçi Sağlığı İş Güvenliği*) sorunu, önemsenmeyecek harcamalarla çözülebilir. *Dolayısıyla tüm çalışanların sağlıklı ve güvenli iş ortamlarında üretim hakkı vardır* ve bu hak evrenseldir (*İHEB vb. hukuksal belgeler*). Günümüzde KüreselleşTİRme (=yeni emperyalizm) tüm bu kazanımları yabancı (vahşi) kapitalist dayatmalarla yok saymaktadır!. Oysa *İSG; kritik, stratejik bir Anayasal, kamusal ve insansal görevdir. Salt ekonomi bakımından da ertelenemez, deterministiktir (zorunludur)!*

İSG Devletin açık Anayasal yükümüdür!

İşçiler Ankara'ya yürüyor.. DİSK'e bağlı **Dev Sağlık-İş** Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun asgari ücretin belirlenmesi için 3. görüşmesinin başladığı saatte, dün İstanbul ve Diyarbakır'dan Ankara'ya yola çıktı. Sendika üyeleri, asgari ücretin insanca yaşayacak bir düzeye getirilmesi istemiyle topladıkları imzaları yarın TBMM'ne sunacak. Kadıköy'de toplanan sendika üyeleri basın açıklaması yaptı. Açıklamada asgari ücretli çalışanların 599 TL'ye ailesini geçindirmeye çalıştığı anımsatılarak;

- 1 KARDEMİR'de zincirli eylem Karabük Demir ve Çelik Fabrikaları (KARDEMİR) AŞ'de iş sözleşmeleri feshedilen bir bölüm işçi, fabrika girişindeki kavşakta zincirle birbirlerini bağlayarak eylem başlattı. Fabrika girişinde toplanan işçiler, boyunlarına bağladıkları zincirlerle işten atılmaları protesto etti. KARDEMİR'in işten çıkartmaları durdurduğu haberini alıncaya dek eylemlerini sürdüreceklerini bildiren işçileri uyarayan polis, geniş güvenlik önlemi aldı. Türk Metal Sendikası, işten çıkartmalar durmazsa eylemlerinin süreceğini söyledi. (Fotoğraf: AA, Cumhuriyet, 30.11.10)
- 1 **100 kişiden 27'sinin sosyal güvencesi yok !**
- 1 **Nisan 2013; resmi işsizlik oranı % 10+ !**
- 1 **İstihdam edilen 24 445 000 kişiden 10 430 000'i kayıtdışı; % 42,7! Bunların Sosyal güvencesi yok!**
- 1 **Kadın çalışan 6, 682; erkek çalışan 17,223 milyon.**
- 1 **Kayıtdışılık kadınlarda %59,2; erkeklerde %35,7.**
- 1 Tarım 6,273 milyon; Tarım dışı 18,172 milyon kişi.
- 1 **Böylesi bir sosyo-demografik yapıda GSS (Genel Sağlık Sigortası) olabilir mi? Ayrıca, çalışanların ücretleri yeterli-düzenli GSS primi ödemeye elveriyor mu??**

Resmi istatistiklere bakılırsa çocuk işçiliği, tarım işçiliği, kadın işçiliği, angarya vb. alanlarda iyileşmeler var. Oysa çok derin olmayan bir basın taraması bile resmi istatistiklerin ve resmi söylemin gerçeklerle yuşmadığını ortaya koyuyor.

SGK düzelmeden söz etse de, çocuk işçi ölümleri kötüye gidiyor, tarım işçileri yollarda ölüyor, inşaat işçileri yüksekten düşüyor, Eti Gümüş işçileri ağır metal kirlenmesine sunuk (maruz) kalıyor... İnternet sitemiz www.guvenlicalisma.org, e-bültenimiz "Yangın Kulesi" incelendiğinde bu gerçekler görülebilir. (www.guvenlicalisma.org, 10.8.2011)

- 1 **Güvenli ve sağlıklı gelecek istediklerini**, bütün yer kürede somut önlem oluşturmaları gerektiğini kaydeden ISSA (**Uluslararası Sosyal Güvenlik Birliği**) Genel Direktörü Errol Frank Stooove :

1 "Zorluklarımızdan biri, belli aşama kaydetmiş olmamıza, ölümcül kaza sayısında ilerleme olmasına karşın, işyerlerindeki kaza ve hastalıklardan dolayı **her yıl hala 2 milyondan çok insan ölüyor, 10 milyondan çok insan da yaralanıyor.** Bunlar kabul edilemeyen rakamlardır. **Mesleksi sağlık, temel insan hakkıdır.**

1 O yüzden mesleksi risklerin önlenmesi son derece önemlidir. Ekonomik anlamda da önemlidir. **Yenilenmiş bir küresel sözleşmeye gereksinimimiz var.** Siyasal önderlerin buna öncülük etmesi gerekiyor." **19. Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi / 11-15 Eylül 2011, İstanbul**

1 14.9.11'de İstanbul Haliç Kongre Merkezi'nde, Uluslar arası Kongrede «**Temel İş Sağlığı Hizmetlerinin Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerine Entegrasyonunda Karşılaşılan Güçlükler**» başlıklı sunumumuz..

1 **SONUÇ OLARAK _____ :**

Temel engel, giderek yabancılaşan küreselleşmiş kapitalizm ve türevi dayatmalardır. Bu kabulden sonra, **yepyeni bir küresel ahlak kodu kümesi tanımlamak** ve yükümlenmek (taahhüt etmek) gerekecektir. Kuşkusuz bu süreç kendiliğinden olmayacaktır. Örn. BM Güvenlik Konseyi'nde **ILO, Dünya Ticaret Örgütü** vb. kurumların çabasıyla küresel bir ortak ilke kararı alınabilir mi?

Hayalimizdir ve de önerimizdir, **denilebilir mi ki; "ILO'nun enaz (asgari) sağlık-güvenlik koşullarında üretilmeyen mal ve hizmetlerin küresel dolanımı, pazarlanması... yasaklanmıştır. Tüm mal-hizmetlerin bu bağlamda örn. CE gibi etiketlenmesi zorunludur.."**

1

Böylelikle, hastalıklı sistemin ölçsüz ve kör kâr güdüsünün tetiklediği "**enaz maloluş**" (maliyet minimizasyonu) dayatması karşısında **TİSG (Temel İş Sağlığı-Güvenliği)** hizmetleri maliyeti işverene engel olarak görülmesin ve haksız rekabet bahanesi oluşturmasın. Bu ketleyici işveren önyargısı önce etik, sonra da normatif olarak mahkum ve de islah edilsin..

1 Emekçilerin örgütlenmesi, gerçek bilim insanlarının da süreci aydınlatması bağlamında **DİRENİŞİN / SAVAŞIMIN KÜRESELLEŞTİRİLMESİ** (Prof. Noam Chomsky) zorunludur.

1 Liberalizmin babası **Adam Smith**'in çarpıcı değerlendirmesini, başta neo-liberaller olmak üzere tüm paydaşlara anımsatmak borcumuzdur :

1 "**Sağlık hizmetleri, piyasaya bırakılmayacak denli önemli, kritik işlerdir.**"
(*The Wealth of Nations, 1776*)

1 **ILO İcra Direktörü Assane Diop**, İSG konusunda geçmiş yıllarda pek çok adım atıldığını ve ciddi gelişmeler gördüklerini, ancak **işyerlerindeki risklerin sürdüğünü** belirtti.

1 «İş kazaları, hâlâ kabul edilemeyecek kadar yüksek. 2008'de, 2 milyon+ işçi iş kazaları ve meslek hastalıklarından yaşamını yitirdi. Kadın, erkek ve hatta çocuklar için **güvenli çalışma ortamına gerek var.** Ortak bir yanıt ve harekete gerek var. **Yeni istihdam modellerine gerek var.** Güvenlik önlemlerinin her işyerinde alınması gerek. **Küresel İSG kültürüne gerek var.** Bütün paydaşlar, hükümetler çalışanlar, işverenler ve örgütler hepsi, planlamanın bir parçası olmak durumunda. **İSG önlemlerinin alınmasında ve önlemeye yönelik çalışmalarda bir araya gelmeleri gerekiyor...»**
19. Uluslararası İş Sağlığı ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi / 11-15 Eylül 2011, İstanbul

1 ILO İcra Direktörü Assane Diop, İSG konusunda geçmiş yıllarda pek çok adım atıldığını ve ciddi gelişmeler gördüklerini, ancak **işyerlerindeki risklerin sürdüğünü** belirtti.

- 1 «**Risklerin düzgün yönetilmesi gerekir.** Planlamada **risk yönetim sistemine gerek var.** Politika tasarımı, araştırmalara yer verilmeli, güvenlik ve sağlık hedeflerinin uygulandığından emin olunmalıdır. Bu tür uluslararası etkinliklerde ülkeler arasındaki deneyimlerin paylaşılması son derece önemli.
- 1 Burada ILO'nun çok etkisi var. 18. Kongrede (2008) **Seul Bildirgesi** kabul edildi. İlk kez bu Bildirgede **güvenlik temel insan hakkı** olarak ortaya kondu. **İstanbul Bildirgesi** (28 Bakan imzaladı!) ortak hedef için son derece önemli.» **19. Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresi / 11-15 Eylül 2011, İstanbul**
- 1 **CSGB Faruk Çelik : «800 TL iyi para, pekala geçinilebilir..» (05 Mart 2013)**
- 1 2012'de **MESS** işyerlerinde 6215 iş kazası yaşandı, 8 meslek hastalığı tanımlandı. Metal sektöründe, en çok iş kazası Pazartesi yaşanıyor. Kazalar hafta sonuna doğru azalıyor. (Cumhuriyet, 9.9.1)
- 1 **28 April - World Day for Safety and Health at Work**
- 1 The theme for the **2014 World Day for Safety and Health at Work** is **“Safety and health in the use of chemicals at work”**. Chemicals are key to modern life, and will continue to be produced and used in workplaces. With concerted efforts, governments, employers, and workers and their organizations can achieve the sound management of chemicals for an appropriate balance between the benefits of chemical use and the preventive and control measures of potential adverse impacts on workers, workplaces, communities and the environment.

Kaynaklar : Konu ile ilgili kimi web sayfaları..

Dr. Ahmet SALTİK
AÜTF Halk Sağlığı Anabilim Dalı
Dönem 6 Semineri
www.ahmetsaltik.net

PAYLAŞIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM...
24 Temmuz 2014

EMEK EN YÜCE DEĞERDİR VE EMEĞE SAYGI, İNSAN OLMANIN BAŞ KOŞULUDUR.